

POSTANOWIENIE

26 czerwca 2026 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Paweł Grzegorzczak

na posiedzeniu niejawnym 26 czerwca 2026 r. w Warszawie

w sprawie z powództwa S. spółki akcyjnej w W.

przeciwko M.W.

o zapłatę, ewentualnie stwierdzenie nieważności i zapłatę, ewentualnie

ukształtowanie i zapłatę,

na skutek skargi kasacyjnej S. spółki akcyjnej w W.

od wyroku Sądu Apelacyjnego w Warszawie

z 30 czerwca 2025 r., VII AGa 554/24,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. obciąża kosztami postępowania kasacyjnego powódkę, pozostawiając ich wyliczenie referendarzowi sądowemu.**

UZASADNIENIE

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Przepis ten odpowiada charakterowi skargi kasacyjnej, będącej nadzwyczajnym środkiem zaskarżenia, o dominującym publicznoprawnym charakterze, przysługującym od orzeczeń wydanych po przeprowadzeniu dwuinstancyjnego postępowania

sądowego, w którym sąd pierwszej i drugiej instancji dysponuje pełną kognicją w zakresie faktów i dowodów. W powiązaniu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. oznacza to, że w skardze kasacyjnej nieodzowne jest powołanie i uzasadnienie okoliczności o charakterze publicznoprawnym, które stanowią wyłączną podstawę oceny pod kątem przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania (przyczyn kasacyjnych).

Wnosząc o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powódka S. S.A. w W. powołała się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, łącząc ją m.in. z wadliwością uzasadnienia zaskarżonego wyroku, a także naruszeniem art. 65 § 1 i 2 k.c. i art. 388 § 1 k.c. Wskazała również na istotne zagadnienie prawne dotyczące wykładni art. 388 § 1 k.c. oraz potrzebę wykładni przepisów prawa, tj. art. 388 § 1 i art. 58 § 2 k.c. w kontekście relacji między tymi unormowaniami.

Wykazanie oczywistej zasadności skargi kasacyjnej stawia skarżącemu szczególnie wysokie wymagania. Jak przyjmuje się w utrwalonej judykaturze Sądu Najwyższego, oczywista zasadność skargi kasacyjnej oznacza, że dla przeciętnego prawnika podstawy wskazane w skardze *prima facie* zasługują na uwzględnienie. Oczywiste jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter, odnosić się do konkretnych, powołanych przez skarżącego przepisów prawa i być dostrzegalne na pierwszy rzut oka (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001, nr 3, poz. 52, z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001, nr 10, poz. 156 i z dnia 15 czerwca 2018 r., III CSK 38/18).

Bliższa analiza wniosku nie pozwalała uznać, aby skarga kasacyjna była – w przyjętym rozumieniu – oczywiście uzasadniona.

Charakter rozważanej przyczyny kasacyjnej wymaga, aby jej uzasadnienie sprowadzało się do przytoczenia kilku zwartych tez, uzupełnionych syntetyczną argumentacją prawną, z których wynikałoby w sposób niebudzący wątpliwości, że w sprawie doszło do naruszenia konkretnych przepisów prawa, a w konsekwencji tych naruszeń zaskarżone orzeczenie jest nieprawidłowe w stopniu elementarnym i widocznym już *prima vista*. Powódka zaprezentowała natomiast we wniosku rozważania liczące kilkadziesiąt stron zagęszczonego komputeropisu, stanowiące

w istocie kompleksową polemikę ze stanowiskiem Sądu Apelacyjnego, który zanegował pogląd powódki, podzielony przez Sąd Okręgowy, że w okolicznościach sprawy zrealizowały się przesłanki wyzysku.

Argumentacja taka, *nota bene* wyczerpująca w istocie całość uzasadnienia skargi kasacyjnej, mogłaby być ewentualnie rozważana w ramach uzasadnienia podstaw kasacyjnych, nie zaś jako uzasadnienie przyczyn kasacyjnych, których weryfikacja musi mieć uprzedzający charakter i warunkuje ocenę podstaw kasacyjnych. Sytuacja, w której całokształt polemiki z zaskarżonym wyrokiem objęty jest wnioskiem o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania jako oczywiście zasadnej, a uzasadnienie podstaw kasacyjnych jedynie odsyła do wywodów przedstawionych we wniosku, zapoznaje w istocie właściwą funkcję, jaką powinno pełnić przytoczenie przyczyn kasacyjnych wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 2 k.p.c.) i podstaw skargi kasacyjnej wraz z uzasadnieniem (art. 398⁴ § 1 pkt 2 k.p.c.).

Niezależnie od tego, Sąd Apelacyjny zwrócił uwagę, że powódka nie udowodniła i nie chciała ujawnić, jakie konkretne straty mogłaby ponieść, gdyby nie doszło do zrealizowania umowy z firmą [...], której konieczność finalizacji miała stwarzać dla powódki podłoże sytuacji przymusowej, a także źródłem jakich zysków dla powódki miała być ta umowa. Okolicznościom tym trudno odmówić wagi zarówno przy ocenie, czy powódka znajdowała się istotnie w sytuacji przymusowej w rozumieniu art. 388 § 1 k.c., jak również, czy wartość świadczenia pozwanego, z uwzględnieniem konkretnej sytuacji gospodarczej, w jakiej znajdowała się powódka, pozostawała w rażącej dysproporcji do zastrzeżonego na jego rzecz wynagrodzenia. W zestawieniu z ustaleniami, według których powódka była profesjonalistą w dziedzinie, której dotyczyła umowa, podmiotem o bardziej złożonej strukturze, większym kapitale i doświadczeniu, a ponadto samodzielnie, dążąc do pozyskania kluczowego klienta, zwróciła się o pomoc do pozwanego – osoby fizycznej, która to pomoc ostatecznie okazała się skuteczna, czego w sprawie nie podważono, stanowisko Sądu Apelacyjnego o braku spełnienia ustawowych przesłanek wyzysku nie mogło być uznane za oczywiście bezzasadne.

Oczywista zasadność skargi kasacyjnej nie wynikała również z twierdzonych przez skarżącą naruszeń prawa procesowego. W tym zakresie należało ograniczyć

się do spostrzeżenia, że w obowiązującym modelu apelacji funkcja kontrolna sądu drugiej instancji jest przed wszystkim refleksem ponownego rozpoznania sprawy w granicach zaskarżenia, włącznie z kompetencją do dokonania własnych ustaleń faktycznych w zakresie niezbędnym do materialnoprawnej oceny sprawy, a uchybienie wymaganiom stawianym uzasadnieniu zaskarżonego wyroku może tylko wtedy uzasadniać skargę kasacyjną, a tym bardziej służyć wykazaniu jej oczywistej zasadności, gdy sposób sporządzenia uzasadnienia nie pozwala na poddanie zaskarżonego orzeczenia kontroli kasacyjnej (por. np. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 13 maja 1997 r., II CKN 112/97, z dnia 11 maja 2000 r., I CKN 272/00, z dnia 15 kwietnia 2016 r., I CSK 278/15 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 maja 2013 r., III CSK 293/12, OSNC 2013, nr 12, poz. 14). Taka sytuacja nie miała miejsca, ponieważ motywy zaskarżonego wyroku nie były dotknięte tego rodzaju wadliwością i dawały możliwość rekonstrukcji sposobu rozumowania Sądu Apelacyjnego.

Przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie uzasadniały także pozostałe powołane we wniosku przyczyny kasacyjne. Niezależnie od obiektywnych trudności w uogólnieniu takich określeń, jak „przymusowe położenie”, pozostawiających celowo określony luz interpretacyjny, pozostawały one ponadto częściowo w sprzeczności z powołaniem się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej, zważywszy, że o takiej sytuacji nie może być mowy, jeżeli jednocześnie, zdaniem skarżącego, w istocie te same kwestie prawne, które Sąd Apelacyjny miał ocenić w sposób oczywiście wadliwy, miałyby stanowić podłoże istotnego zagadnienia prawnego lub wywoływać rozbieżności w orzecznictwie, względnie wątpliwości interpretacyjne o ponadstandardowym charakterze, wymagającym wypowiedzi ze strony Sądu Najwyższego.

Na marginesie tylko – w odniesieniu do relacji między art. 58 § 2 a art. 388 § 1 k.c. – należało zauważyć, że Sąd Apelacyjny wskazał wprost, iż w niektórych przypadkach rażąca nieekwiwalentność świadczeń może stanowić podstawę dla odwołania się do art. 58 § 2 k.c. ze skutkiem w postaci uznania umowy za nieważną. Ze stwierdzenia tego nie wynika, jakoby Sąd Apelacyjny negował, że zakresy zastosowania art. 388 i art. 58 § 2 k.c. mogą się potencjalnie ząbiegać. Wniosek nie tłumaczył tym samym dostatecznie, jakie znaczenie w

okolicznościach sprawy miałyby dokonanie postulowanej przez skarżącą wykładni prawa materialnego z punktu widzenia wyniku postępowania kasacyjnego.

Z tych względów, na podstawie art. 398⁹ § 2, art. 98 § 1-1¹, art. 108 § 1, art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

Paweł Grzegorzczak

(K.G.)

[a.ł]